Gemeente Almelo

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
- onderzoek		M.M. Weerink	06 december 2023

Onderwerp
Inventariserend proefsleuven-onderzoek naar (voormalige) kloosterkerkhof Huize Alexandra

Geachte leden van de raad,

Op 9 oktober 2023 is door Laagland Archeologie een inventariserend proefsleuvenonderzoek uitgevoerd naar een (voormalig) kloosterkerkhof bij de locatie Huize Alexandra aan de Vriezenveenseweg 170 (raad-7939). Via deze raadsbrief willen we u informeren over het onderzoeksrapport dat wij op 7 december van Laagland Archeologie ontvingen alsook over het vervolgonderzoek.

De vondst van graven in oktober op het voormalige kloosterkerkhof heeft begrijpelijk veel gevoelens losgemaakt bij vroegere bewoners van De Goede Herder. Bij hen, u als raad en ook anderen heeft de vondst veel vragen opgeroepen. Daarom hebben we als gemeente opdracht gegeven voor zorgvuldig vervolgonderzoek om betrokkenen meer duidelijkheid te kunnen geven en helderheid te krijgen bij de vraagstukken over deze kloosterbegraafplaats en de vervolgstappen.

Uitkomsten proefsleuvenonderzoek
Het proefsleuvenonderzoek in oktober had als doel aan te tonen of er nog begravingen waren, dan wel een begraafplaats, hoewel die niet als zodanig zichtbaar was op het terrein. Laagland Archeologie concludeert dat de begraafplaats van het voormalige klooster nog deels intact is en slechts deels is geruimd. Het aantal nog aanwezige begravingen met nog aanwezige stoffelijke resten kan op basis van het ter plaatse uitgevoerde onderzoek niet worden aangegeven.

Ten tijde van het opstellen van het onderzoeksrapport is nadere informatie gekomen via Klooster Euphrasia (de huidige rechtspersoon van de Nederlandse zusters van de Goede Herder). Volgens deze informatie zou de begraafplaats in 1997 zijn geruimd waarbij de stoffelijke resten van de begraven personen zouden zijn overgebracht en herbegraven op het kloosterkerkhof in Bloemendaal. Op basis van de informatie van Klooster Euphrasia zou het gaan om 218 geruimde graven.

Vervolgonderzoek
Het proefsleuvenonderzoek van Laagland toont aan dat op de locatie nog begravingen aanwezig zijn. Dat gegeven vraagt om uiterste zorgvuldigheid, mede vanwege de begrijpelijke, grote betrokkenheid en vragen van voormalige bewoners. Daarom hebben we opdracht verleend aan Het Oversticht als deskundige partij om verder onderzoek te doen naar de feitelijke situatie.

Bij zorgvuldigheid hoort ook dat we in beeld laten brengen wie welke (juridische) verantwoordelijkheid heeft. Ook een mogelijke aansprakelijkheidstelling van derde partijen maakt hier onderdeel van uit. Om ook dit traject zorgvuldig te doorlopen hebben we daartoe inmiddels ook

specialistische externe juridische expertise ingeschakeld. De juridische aspecten worden meegenomen in het plan van aanpak dat Het Oversticht zal presenteren voor het vervolg.
In de eerste helft van januari 2024 willen wij dit Plan van Aanpak vaststellen. Uiteraard worden betrokkenen geïnformeerd over de uitkomsten en de vervolgstappen.

We vinden het belangrijk om op zorgvuldige wijze een vervolg te geven aan de uitkomsten van het onderzoek, met aandacht voor de voormalige bewoners. We vragen uw begrip voor het feit dat dit de nodige tijd zal vergen.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,

de secretaris,	de burgemeester,
J. Dijkstra	M.M. van ’t Veld

Laagland Archeologie Rapport 1229

Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven

Huize Alexandra, Almelo gemeente Almelo (OV).

LAAGLAND ARCHEOLOGIE

december 2023
Versie Definitief

In opdracht van:
Gemeente Almelo

Colofon V3

Laagland Archeologie Rapport 1229

Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven Huize Alexandra te Almelo, gemeente Almelo (OV)

Auteurs: Iris Keurhorst en Hans Oude Rengerink

In opdracht van: Gemeente Almelo

Foto’s en tekeningen: Laagland Archeologie

Status rapport: Definitief

Controle: Hans Oude Rengerink

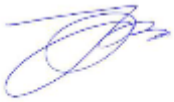

Autorisatie: Nick Hendriks

ISSN 2468-4759

Laagland Archeologie BV
Virulyweg 21F-G
7602 RG Almelo

Tel 06 - 49 88 34 03

E-mail: info@laaglandarcheologie.nl
KvK-Nummer: 75251876

© Laagland Archeologie BV, Almelo, december 2023

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers. Laagland Archeologie BV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

Laagland Archeologie heeft op 9 oktober 2023 een Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven uitgevoerd bij Huize Alexandra aan de Vriezenveenseweg 170 te Almelo, gemeente Almelo (OV). Op dit terrein was vanaf 1887 tot het eind van de jaren ’70 van de vorige eeuw een klooster gevestigd waarbij een ook een begraafplaats hoorde. Deze begraafplaats lag achter het complex van het latere Huize Alexandra. In de huidige situatie is er van de begraafplaats niet meer zichtbaar. Er zijn geen concrete aanwijzingen of deze begraafplaats ooit is geruimd. Het was slechts bekend dat er ooit een enkele begraving is geruimd.

Na het opstellen van de conceptversie van dit rapport is nadere informatie bekend geworden. De begraafplaats zou in 1997 zijn geruimd waarbij de stoffelijke resten van de begraven personen zijn overgebracht en herbegraven op de begraafplaats van de Zusters van de Goede Herder in Bloemendaal. Op basis van een begraaflijst van het klooster in Almelo zouden er ruim 200 personen zijn begraven.

Vanwege de toekomstige ontwikkelingen heeft de gemeente Almelo heeft Laagland Archeologie verzocht om te onderzoeken of de begraafplaats al dan niet geheel of gedeeltelijk geruimd is.

Tijdens het onderzoek zijn er in totaal drie proefsleuven van twee bij 15 meter aangelegd. Deze zijn diagonaal aangelegd op de verwachte oriëntatie van de graven om een zo groot mogelijke trefkans te hebben op het aantreffen van de eventueel aanwezige graven. Tijdens de aanleg is er in dunne lagen vlaksgewijs verdiept de bovenkant van de ongeroerde vast bodem.

Het proefsleuvenonderzoek had niet tot doel om de skeletten te onderzoeken of te ruimen maar slechts om aan te tonen of er mogelijk nog begravingen aanwezig waren. Om deze reden zijn er conform het PvE geen skeletten geborgen en zijn de graven ook niet verder blootgelegd dan noodzakelijk was om vast te stellen of er nog menselijke resten aanwezig waren.

Er zijn in totaal tien graven aangetroffen. Binnen enkele van de grafkuilen waren nog houtresten of resten van de kist aanwezig. Om vast te stellen of er nog menselijke resten aanwezig waren in deze graven zijn bij iedere put twee grafkuilen voor een klein deel uitgegraven. Bij drie graven is de schedel van het begraven persoon aangetroffen, bij één graf zijn de voeten aangetroffen, één graf bleek leeg te zijn en bij één graf is een intacte kistdeksel aangetroffen, hier wordt er van uitgegaan dat de resten van de begraven persoon ook nog aanwezig zijn. Naast het lege graf, waarbij de grafkist vermoedelijk bij een ruiming is achtergebleven, is er een aantal sporen van ruimingen aangetroffen.

Bij drie graven waar de schedels werden blootgelegd lagen op de borst van deze individuen vrij grote houten kruizen. Vermoedelijk zijn deze kruizen mee gegeven in het graf, al valt het op dit moment nog niet geheel uit te sluiten dat deze kruizen afkomstig zijn van de kistdeksel. Echter gezien de ligging van de kruizen lijkt het op dit moment aannemelijk dat de kruizen mee zijn gegeven in het graf. Het katholieke grafritueel kenmerkt zich als vrij sober waarbij grafgiften zelden werden meegegeven. Echter vanaf het einde van de 18^{e}/ begin 19^{e} eeuw werd het gebruikelijk dat overledenen enkele persoonlijke eigendommen zoals rozenkransen of heiligenpenningen mee kregen. Twee geraadpleegde specialisten kenden een voorbeeld van dergelijke kruizen uit de 11^{e} eeuw in de context van begravingen van heiligen en geestelijken. Een voorbeeld uit jongere perioden periode is er niet.

Geconcludeerd kan worden dat de begraafplaats van het voormalige klooster nog deels intact is en slechts deels is geruimd. Het aantal nog aanwezige begravingen met nog aanwezige stoffelijke resten kan niet worden aangegeven.

Samenvatting 3
1 Inleiding 6
1.1 Aanleiding onderzoek 6
1.2 Afbakening onderzoeksgebied 6
1.3 Administratieve gegevens 7

2 Voorgaand onderzoek en verwachting 8
2.1 Voorgaand onderzoek 8
2.2 Archeologische verwachting 14
2.3 Selectiebesluit 15

3 Doel van het onderzoek 16
3.1 Doel van het onderzoek en motivatie 16
3.2 Onderzoeksvraag uit het PvE 16

4 Methoden 17
4.1 Onderzoeksmethodiek 17

5 Landschap en bodem 19
5.1 Geologie en geomorfologie 19

6 Archeologie 20
6.1 Sporen en structuren (zie bijlage 5) 20
6.1.1 Grafkuilen 20
6.1.2 (sub) recente verstoringen en sporen van ruimingen 22
6.2 Vondsten 22
6.2.1 Vondstconcentratie bij spoor 15 22
6.2.2 Overige vondstcontexten 25
6.3 Synthese 25
6.4 Beantwoording van de onderzoeksvraag 26

Literatuur en bronnen 27
BIJLAGE 1 AMZ-cyclus 28
BIJLAGE 2 Archeologische perioden 29
BIJLAGE 3 Sporenlijst 30
BIJLAGE 4 Vondstenlijst 31
BIJLAGE 5 Opgravingsvlakken; Puttenoverzicht met alle sporen 34

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING ONDERZOEK

Het gehele terrein waarop zich de gebouwen van het voormalige Huize Alexandra bevinden zal in de nabije toekomst worden herontwikkeld. Momenteel is het terrein eigendom van de gemeente Almelo. Er is tot circa de jaren tachtig van de vorige eeuw een begraafplaats aanwezig geweest van het voormalige klooster De Goede Herder. Afgezien van de herbegraving van een kloosterzuster elders zijn er geen concrete aanwijzingen dat deze begraafplaats ooit is geruimd. De gemeente Almelo heeft Laagland Archeologie verzocht om dit te onderzoeken. Daartoe zijn er proefsleuven gegraven.

1.2 AFBAKENING ONDERZOEKSGEBIED

Het plangebied betreft de locatie van de voormalige begraafplaats bij Huize Alexandra aan de Vriezenveenseweg 170 in Almelo, gemeente Almelo (OV). Het te onderzoeken gebied omvat de contour van een voormalig kadastraal perceel dat als begraafplaats werd beschreven en omvat circa 1600m^2. Deze ligt aan de westzijde van het huidige complex van de gebouwen. Het terrein is in gebruik als een enigszins verwilderd grasland in een tuinomgeving.

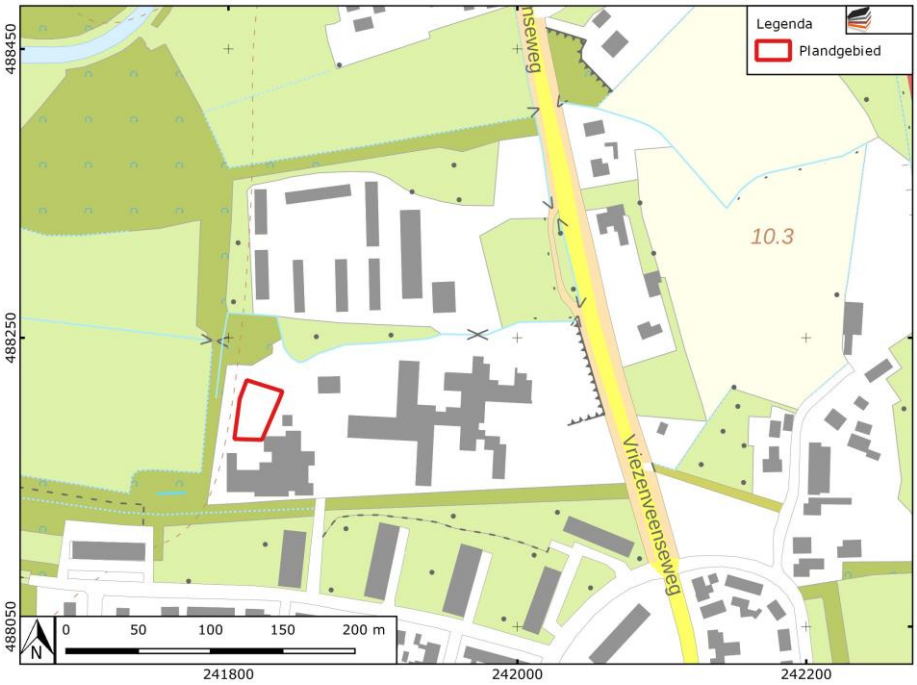

Afbeelding 1. Contour van het plangebied (dikke rode lijn).

1.3 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	
Provincie	Overijssel
Gemeente	Almelo
Plaats	Almelo
Toponiem	Huize Alexandra
Kadastrale perceelnummer(s)[1]	ALML01-K-3218 en -3219
Laagland Archeologie projectnummer	ALHU231
Uitvoeringsperiode per deelproces	1. Voorbereiding: Week 40 2: Veldwerk: 9 oktober 2023 3: Uitwerking: Week 41 t/m 46 4. Deponering: Na definitief rapport
Datum conceptrapportage	25-10-2023
Datum definitief rapport	5-12-2023
XY-coördinaten	241837/488212
	241822/488179
	241803/488179
	241812/488220
Kaartblad	28E
Oppervlakte/lengte plangebied	Ca. 1600 m2
Datering	NTL
Complextype	Christelijke/joodse begraafplaats
Onderzoeksmeldingsnr	5457224100
AMK-terrein	n.v.t.
Vondstmeldingsnr.	n.v.t.
Type onderzoek	Inventariserend veldonderzoek - proefsleuven
Opdrachtgever	Gemeente Almelo
	contactpersoon: A.L. Langius
Bevoegde overheid	Gemeente Almelo
Goedkeuring bevoegde overheid	28-11-2023
Adviseur namens bevoegde overheid	E. Kaptijn
Beheer documentatie	E-depot voor de Nederlandse Archeologie Archief Laagland archeologie BV Provinciaal Depot voor Bodemvondsten Overijssel
Uitvoerder	Laagland Archeologie BV Virulyweg 21F-G 7602 RG Almelo 06 - 49 88 34 03
Projectleider	Hans Oude Rengerink hansouderengerink@laaglandarcheologie.nl

Tabel 1. Objectgegevens.

[1] kadastralekaart.com

HOOFDSTUK 2 VOORGAAND ONDERZOEK EN VERWACHTING

2.1 VOORGAAND ONDERZOEK

Voorafgaan heeft geen archeologisch vooronderzoek plaatsgevonden. De locatie van de te verwachten begraafplaats is vastgesteld aan de hand van diverse topografische en kadastrale kaarten en luchtfoto's. Over de geschiedenis van het klooster van de congregatie van de Goede Herder is door de voormalige gemeentearchivaris en historicus wijlen Hans Holterman een publicatie geschreven[2].

Geschiedenis van het Klooster
In 1876 vestigden zich drie zusters die afkomstig waren uit het klooster 'de Goede Herder' in Sankt Mauritz te Münster, zich op het terrein van de toen bestaande villa 'Alexandrie' een aanvankelijk bescheiden instituut dat bestemd was tot opvoeding en zedelijke verbetering van meisjes. Vandaaruit ontstond in meerder fasen een min of meer volwaardige kloosterinstelling met een toenemende bevolking van zusters en meisjes die daar geplaatst werden. In 1882 is er al sprake van ruim 82 bewoners waarvan 19 nonnen. Daarmee ging ook de gestage uitbreiding van het kloostercomplex gepaard tot een nagenoeg geheel zelfvoorzienende gemeenschap met tal van gebouwen. In de jaren '40-'45 is er sprake van 40 zusters en ruimte voor 140 tot 150 meisjes.
In 1972 is de naam van het internaat 'de Goede Herder' gewijzigd in 'Huize Alexandra' waarbij de zusters nog steeds onder de naam van de congregatie 'de Goede Herder' vielen.
Aan het einde van de jaren '70 woonden er nog 23 zusters. Men kampte met vergrijzing het klooster werd daarom opgeheven. Het internaat Huize Alexandra werd voortgezet onder opvolgde stichtingen. Het klooster is afgebroken en in 1985 werd de nieuwbouw geopend op het terrein ten zuiden van het kloostercomplex. Ook deze nieuwbouw werd in meerdere fases weer uitgebreid tot het gebouwencomplex dat er nu nog staat.

Begraafplaats
Tot in het begin van de 19e eeuw hadden vrijwel alle kloosters voor de overleden geestelijken binnen het kloosterterrein een eigen begraafplaats, meestal bij de kloosterkapel en in de kapel. Vanaf circa 1820 werd het bij wet niet meer toegestaan om bij seculiere kerken in steden en dorpen nog te begraven op kerkhoven rond de kerk. Ook geestelijken van kloosters werden veelal begraven op daarvoor bestemde delen van nieuwe begraafplaatsen die sindsdien ontstonden. Het is niet duidelijk waar vanaf de stichting van het klooster en internaat de Goede Herder de geestelijken na hun overlijden werden begraven. Op basis van topografische kaarten en luchtfoto's sinds het midden van de jaren '50 van de vorige eeuw (zie hieronder verder), zijn er twee duidelijk aanwijsbare begraafplaatsen te traceren. Het is vooralsnog niet bekend of ook daarvoor de geestelijken van het klooster binnen het kloostergebied werden begraven. Dit is wel aannemelijk. Ook is vooralsnog niet na te gaan of er ook overleden meisjes en overleden ongewenste baby's werden begraven. Op grond van katholieke regels werden niet gedoopte kinderen en doodgeborenen niet in gewijde grond van een begraafplaats begraven maar daar buiten.

[2] Holterman 2000

Topografische kaarten
Het klooster had een eigen begraafplaats maar het is niet duidelijk waar die van het begin af aan heeft gelegen. Waar op topografische kaarten sinds het einde van de 19e eeuw begraafplaatsen altijd redelijk goed zijn aangegeven is dat bij dit klooster niet te zien. Pas op de topografische kaart uit de jaren vijftig lijkt er een aanduiding in de vorm van een kruis te zien (zie onderstaande afbeelding 2 en 3). Dit kruis ligt in een op de kaart te identificeren perceeltje (gele stip-lijn). Op latere topografische kaarten is er echter geen aanduiding meer te vinden. Het is overigens niet te achterhalen of dit een begraafplaats was die sinds de stichting in 1876 al in gebruik was of pas later, en mogelijk in de jaren vijftig pas, in gebruik is gekomen. Gezien het feit dat het gemarkeerde perceel en de aanduiding met een kruis op voorgaande topografische kaarten nog niet is te zien lijkt het waarschijnlijk dat de begraafplaats pas in de jaren vijftig moet zijn aangelegd. Vermoedelijk is er vanwege plaatsgebrek door de uitgedijde bebouwing van het kloostercomplex direct nabij het klooster geen ruimte meer geweest en is er dan een nieuwe begraafplaats aangelegd.

Oude luchtfoto's
Op de luchtfoto uit 1933 is er iets te zien wat niet op de topografische kaart uit die tijd is af te leiden maar het is niet als een begraafplaats herkenbaar (afbeelding 4). Wat deze vlakken en paden voorstellen kan evenmin worden vastgesteld. Op een foto uit 1950 kan wel het in afbeelding 2 gemarkeerde perceel worden herkend maar is er geen duidelijke begraafplaats zichtbaar. De foto is echter vrij onscherp en mogelijk zijn er enkele grote bomen zichtbaar. Maar mogelijk is er ook een bouwwerkje aanwezig.
Pas op een luchtfoto uit 1963 is er heel duidelijk een begraafplaats zichtbaar met rijen kruisen of grafstenen (afbeelding 5). Ook is op deze foto te zien dat er aan de noordkant van het gebouwencomplex vermoedelijk een oudere begraafplaats aanwezig is die op de oudere luchtfoto ook niet is te herkennen. Deze begraafplaats is op een latere luchtfoto trouwens heel goed herkenbaar aan de kruizen op de graven.

Afbeelding 2. Uitsnede topografische kaart medio jaren vijftig van de twintigste eeuw.

Afbeelding 3. Verdere uitsnede van afbeelding 2. In de H van Herder is een kruis zichtbaar dat in een perceel ligt waarin de begraafplaats moet liggen.

Afbeelding 4. Luchtfoto uit 1933. Wat er ter plaatse van de begraafplaats te zien is, is nog niet duidelijk.

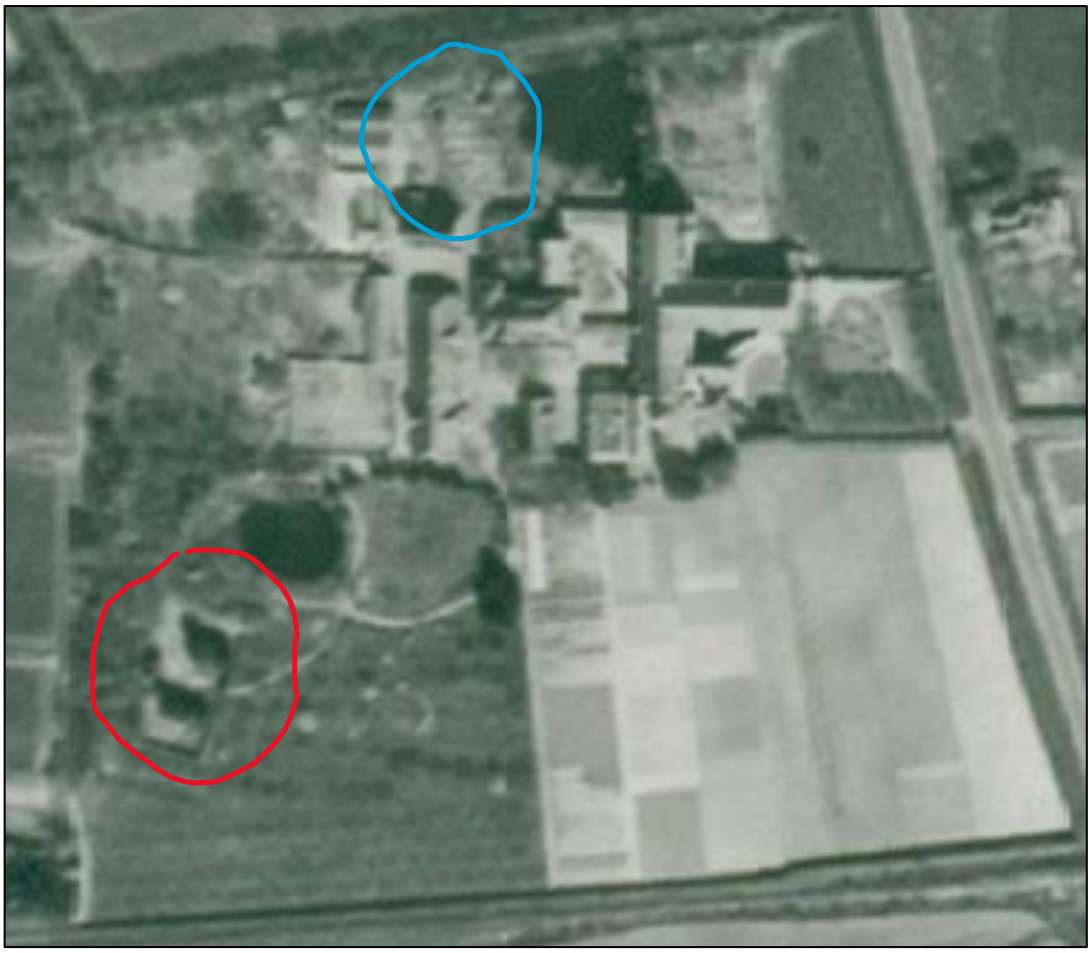

Afbeelding 5. Luchtfoto uit 1950. Hierop is nog geen begraafplaats te herkennen. Wat er ter plaatse is te zien is onduidelijk. Mogelijk gaat het om een paar forse bomen of is er een gebouw aanwezig. Op deze luchtfoto is ook voor het eerst te zien dat er aan de noordzijde van het kloostercomplex in ieder geval al een begraafplaats aanwezig is.

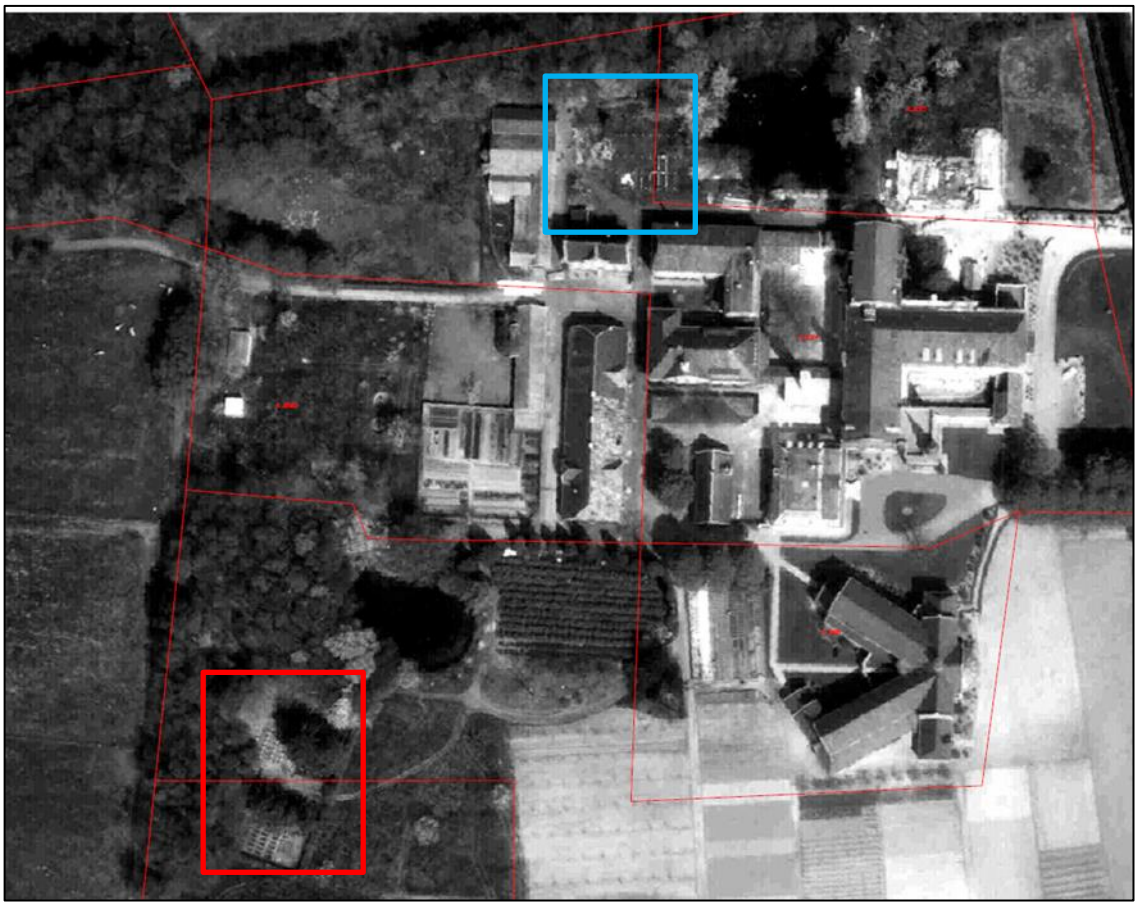

Afbeelding 6. Luchtfoto uit 1963. Op deze foto zijn beide begraafplaatsen als zodanig heel goed te herkennen aan de rijen van (vermoedelijk) grafstenen of grafkruizen.

Afbeelding 7. Luchtfoto uit 1965 gezien vanuit het noordoosten. Aan de noordzijde van het kloostercomplex is duidelijk nog een begraafplaats met grafstenen of kruizen te zien.

Afbeelding 8. Verdere uitsnede van de luchtfoto uit Afbeelding 77. De begraafplaats is nu heel goed zichtbaar.

Afbeelding 9. De begraafplaats is blijkens een kadastrale akte uit 1987 als een afzonderlijk kadastraal perceel 2183 bekend.

Ondanks uitputtend archiefonderzoek heeft de gemeente Almelo geen informatie over een ruiming van de begraafplaats kunnen vinden. Derhalve kan niet worden uitgesloten dat de begraafplaats nog niet is geruimd. Het is in ieder geval duidelijk dat op basis van luchtfoto's, de begraafplaats in 1996 nog niet is geruimd. In ieder geval is de begraafplaats in 2002 niet meer als zodanig herkenbaar.

Na het opstellen van de conceptversie van dit rapport is nadere informatie bekend geworden. De begraafplaats zou in 1997 zijn geruimd waarbij de stoffelijke resten van de begraven personen zijn overgebracht en herbegraven op de begraafplaats van de Zusters van de Goede Herder in Bloemendaal. Op basis van een begraaflijst van het klooster in Almelo zouden er ruim 200 personen zijn begraven.

2.2 Archeologische verwachting

Op basis van het voorgaande onderzoek is er in het PvE een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld.

Datering
Vooralsnog wordt rekening gehouden met een niet geruimde begraafplaats die in ieder geval vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw is aangelegd. Het valt echter niet uit te sluiten dat er ook al vanaf het einde van de 19e eeuw is begraven. Vermoedelijk is er tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw begraven.

Archeologisch complextype
Begraafplaats.

Omvang
Zeer waarschijnlijk is de begraafplaats begrenst tot het kadastrale perceel 2183. Het omvat circa 1600 m^2.

Diepteligging
Grafkuilen zijn doorgaans circa 1,0 tot 1,8 m diep en zouden zich in de ongeroerde grondlagen moeten aftekenen. In circa de onderste halve meter van de grafkuilen kunnen resten van grafkisten met stoffelijke resten worden aangetroffen.

Gaafheid en conservering
Mocht er geen ruiming hebben plaatsgevonden dan is de begraafplaats nog intact. Wel zou er een gedeeltelijke ruiming geweest kunnen zijn. Als er nog grafkuilen aanwezig zijn dan zullen de begravingen (grafkist en stoffelijke resten) nog in redelijke mate geconserveerd zijn. Een en ander is afhankelijk van de vochtigheid van de bodem.

Locatie
Een mogelijke vindplaats bevindt zich binnen het plangebied.

Uiterlijke kenmerken
Indien de begraafplaats niet is geruimd bestaan sporen uit grafkuilen met sporen van grafkisten.

Mogelijke verstoringen
Door ruimingen kan de begraafplaats verstoord zijn, evenals de daarin aanwezige graven.

2.3 Selectiebesluit

De gemeente Almelo heeft Laagland Archeologie verzocht om na te gaan of de begraafplaats van het voormalige klooster is geruimd. Hiervoor is een proefsleuvenonderzoek de meest geijkte methode.

HOOFDSTUK 3 DOEL VAN HET ONDERZOEK

3.1 DOEL VAN HET ONDERZOEK EN MOTIVATIE

Het doel van een archeologische proefsleuvenonderzoek onder het KNA-protocol 4003 IVO-P is om vast te stellen of de begraafplaats, al dan niet gedeeltelijk, is geruimd. De beste methode daarvoor is een proefsleuvenonderzoek.

3.2 ONDERZOEKSVRAAG UIT HET PVE

Conform het Programma van Eisen (PvE; Oude Rengerink, 2023) diende het proefsleuvenonderzoek antwoord te geven op de volgende onderzoeksvraag:

Zijn er nog intacte begravingen aanwezig of zijn er aanwijzingen dat deze zijn geruimd?

Hoofdstuk 4 Methoden

4.1 Onderzoeksmethodiek

Het proefsleuvenonderzoek is conform het PvE uitgevoerd op 9 oktober 2023. Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn drie putten aangelegd van 2 bij 15 meter conform het puttenplan uit het PvE (zie Afbeelding 10).

De proefsleuven zijn door middel van een graafmachine aangelegd. Er is in dunne lagen vlaksgewijs verdiept tot op de bovenkant van de ongeroerde bodem. Alle sporen zijn ingemeten met behulp van een GPS digitaal ingemeten in het Rijksdriehoek stelsel (RD).

Rondom de put is om de drie meter de maaiveldhoogte opgemeten en in de put is om de drie meter de vlakhoogte ingemeten. Bij een aantal aangetroffen graven is er verdiept om vast te stellen of er in grafkuilen skeletresten aanwezig waren. Dit heeft heel beperkt plaats gevonden door aan het hoofd- of voeteneind in de grafkuil met de troffel een beperkt vlakje te verdiepen. Op het moment dat vastgesteld kon worden dat er skeletresten aanwezig waren die in anatomisch verband leken te liggen is er, conform het PvE, gestopt met het blootleggen van de menselijke resten. Hierbij is de locatie van waar de schedel zou moeten liggen gekozen om te onderzoeken. Bij één kistspoor in proefsleuf 1 was dit niet nodig; hier is het voeteneinde van de kist uitgegraven om te kijken of de beenderen van de voet en onderbeen nog in anatomisch verband lagen.

Conform het PvE zijn alle menselijke resten uiterst beperkt blootgelegd, intact gelaten en niet verzameld. Overig vondstmateriaal is wel verzameld en zoveel mogelijk aan spoor- of laagnummers gekoppeld.

Afbeelding 10. Puttenplan volgens het PvE.

5 LANDSCHAP EN BODEM

5.1 GEOLOGIE EN GEOMORFOLOGIE

Tijdens het proefsleuven onderzoek is het vlak verdiept tot op de bovenkant van de ongeroerde ondergrond. Bodemkundig gezien betreft het de C-horizont. Lithologisch bestaat deze uit zwak siltig, matig fijn, lichtgeel dekzand (laagnummers S1050, S2050, S3050). De lagen hierboven bestaan uit een pakket omgewerkte grond en een afdekkende vrij homogene teelaardelaag.

6 ARCHEOLOGIE

6.1 SPOREN EN STRUCTUREN (ZIE BIJLAGE 5)

Tijdens het onderzoek zijn er 26 spoornummers uitgedeeld (S1 t/m S8, S11 t/m S26, S28 en S999). Deze sporen bestaan uit graf(kist)contouren en recente of subrecente verstoringen.

6.1.1 GRAFKUILEN

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal sporen van tien grafkuilen aangetroffen. In een aantal van deze grafkuilen waren de kistranden nog aanwezig. In elke werkput is bij twee grafkuilen met troffels de vulling onderzocht om te achterhalen of daarin menselijke resten aanwezig waren. Tijdens het uitgraven van de vulling is uit gegaan van het christelijke gebruik dat men met het gelaat naar het oosten georiënteerd lag. Er is zoveel mogelijk getracht om op de locatie van de schedel de vulling van de kist te onderzoeken.

In drie graven zijn op circa 10 centimeter onder het vlak schedels aangetroffen. Dit betreft spoornummers 1, 15 en 26. Bij al deze graven zijn op de borstkas van het individu ook houten kruisen aangetroffen. Bij spoor 1 bevond zich op het kruis een dun laagje wit materiaal. Daarnaast is bij dit spoor een aantal ribben en een bovenarm aangetroffen. Deze botten zijn vermoedelijk onder het gewicht van het kruis tijdens het ontbindingsproces verzakt.

Bij spoor 15 lag op het kruis een dun laagje textiel. Vermoedelijk betreft dit resten van een lijkwade. Omdat het textiel te fragiel was om te verplaatsen en omdat er al was vastgesteld dat er nog menselijke resten in de kist lagen is dit textiel niet verwijderd. Ter hoogte van de voeten is een cluster met crucifixen en een wijwaterbakje aangetroffen. Deze zijn vermoedelijk in een latere periode bij graafwerkzaamheden in de grond terecht gekomen.

Bij spoor 26 lag er op de schedel van de begraven persoon en langs de binnenkant van de grafkist hetzelfde witte materiaal dat is aangetroffen op het kruis in spoor 1 (zie **Fout! V erwijzingsbron niet gevonden.**). Dit doet vermoeden dat dit witte residu afkomstig is van een bekleding of beschildering van de binnenzijde van de kist, mogelijk zijn het kalkresten. Ook deze persoon had een vrij groot kruis op de borst liggen.

Bij één graf is aan de westelijke kant van de grafkist de vulling onderzocht. hierin (spoor 16) zijn, op een diepte van circa 15 centimeter onder het vlak, in anatomisch verband liggende voetbeentjes, waaronder het hielbeen, en het scheenbeen aangetroffen.

In twee grafkuilen is aan de oostelijke kant van de grafkist de vulling onderzocht. In deze graven zijn geen menselijke resten aangetroffen. In spoor 24 werd dicht onder het vlak een kistdeksel aangetroffen. Dit deksel is in het midden ingezakt. Op de deksel lag een houten kruis (zie Afbeelding 11). Aangezien het deksel ondanks de inzakking nog intact was, wordt er van uitgegaan dat in de kist nog de resten van een begraven persoon aanwezig zijn. Bij spoor 2 werd doorgegraven tot de bodem van de grafkist werd aangetroffen. Deze grafkist was leeg. Dit graf lijkt geruimd geruimd waarbij de grafkist in de grond is gelaten.

Verder is er een losse zijwand van een kist aangetroffen (spoor 6). De wand van de kist lag in omgewerkte grond en het lijkt er op dat dit een deel is van een bij een ruiming kapotgetrokken grafkist. Aan de kistrand zaten nog 2 vrij eenvoudige metalen hengsels (zie Afbeelding 12). Van dit type hengsels zijn in omgewerkte grond meerdere losse exemplaren verzameld.

Afbeelding 11. Foto van spoor 24.

Afbeelding 12. Foto van spoor 6.

6.1.2 (SUB) RECENTE VERSTORINGEN EN SPOREN VAN RUIMINGEN

Naast de negen aangetroffen graven zijn er 11 recente vergravingen aangetroffen die niet als grafkuilen herkenbaar zijn. Deze zijn vermoedelijk ontstaan als gevolg van ruiming van graven. Samen met de lege grafkist van spoor 2 wordt alleen spoor 14 geïnterpreteerd als een ruiming van een graf. Het betreft een rechthoekige kuil die tussen twee graven in is gegraven.

6.2 VONDSTEN

In totaal zijn er 56 fragmenten vondstmateriaal verzameld welke zijn geadministreerd onder zes vondstnummers (v1 t/m v6). In de onderstaande tabel staat een overzicht van het aangetroffen vondstmateriaal, verdeeld over de verschillende vondstcategorieën. Hieronder wordt eerst de vondstconcentratie bij spoor 15 beschreven.

Materiaal	**Aantal**
Keramiek	6
Kunststof	2
Metaal	37
Hout	9
Onbekend	2

Tabel 2. Overzicht van aangetroffen vondstmateriaal.

6.2.1 VONDSTCONCENTRATIE BIJ SPOOR 15

Ter hoogte van de voeten van het graf (s15) is een cluster met crucifixen en een wijwaterbakje aangetroffen. Deze zijn vermoedelijk in een latere periode bij graafwerkzaamheden in de grond begraven. Dit was echter bij het opgraven in niet te onderscheiden waardoor deze zijn verzameld onder vondstnummer 4, samen met enkelel kruisjes op een schroefdraad die zijn gebruikt om de deksel op de grafkist kist te sluiten. De vondstconcentratie bestond uit onderdelen van crucifixen met uiteenlopende afmetingen en metaalsoorten en een wijwaterbakje.

Het wijwaterbakje is bevestigd op een stuk van een houten plankje waartegen een metalen bakje met het Christusmonogram en een rond plaatje was bevestigd. Het ronde plaatje heeft een afbeelding van Sint Antonius van Padua (zie Afbeelding 13). Sint Antonius van Padua was de beschermheiligen van onder andere verloren zaken, (alleenstaande) vrouwen en kinderen.

Afbeelding 13. Het wijwaterbakje.

In totaal zijn er 12 corpussen met de beeltenis van Jesus aangetroffen en twee sokkels met de letters INIR. Deze letters staan voor de Latijnse tekst "*Iesvs Nazarenvs Rex Ivdaeorvm" (*"Jezus van Nazareth Koning van de Joden"). De twee sokkels (artefactnummers 4 en 5) horen waarschijnlijk bij dezelfde crucifix als de Jezus beelden (artefactnummers 1 en 2). In onderstaande tabel staat een overzicht van de aangetroffen crucifixdelen weergegeven. Hier in is te zien dat naast de twee hiervoor benoemde sokkels van Europees porselein (artefact 4 en 5) en de twee waarschijnlijk bijhorende Corpus van Jezus, ook van Europees porselein, van 12 en 25 cm hoog. Daarnaast zijn er zes corpussen aangetroffen die zijn vervaardigd van metaal en twee van hout. De beelden Zijn allemaal onderdelen van crucifixen. Dit is te herkennen aan de spijkertjes die veel al nog aanwezig zijn in de voeten en handen van de beelden, naast de kenmerkende houding. De beelden hebben een hoogte die varieert tussen de 7 en 31 cm hoog. Dit geeft aan dat deze ook van crucifixen afkomstig zijn van verschillende afmetingen.

Artefact	**Materiaal**	**Vorm**	**Hoogte**	**Aantal**
1	Europees porselein	Corpus van Jezus	25 cm	1
2	Europees porselein	Corpus van Jezus	12 cm	1
4	Europees porselein	Sokkel crucifix	5 cm	1
5	Europees porselein	Sokkel crucifix	2 cm	1
17	Metaal	Jezus beeld onderdeel van crucifix	7 cm	2

21	Metaal	Corpus van Jezus	31 cm	1
22	Metaal	Corpus van Jezus	16 cm	1
23	Metaal	Corpus van Jezus	10 cm	1
24	Metaal	Corpus van Jezus	8 cm	1
29	Hout	Corpus van Jezus	25 cm	1
30	Hout	Corpus van Jezus	8 cm	1

Tabel 3. Overzicht van de aangetroffen Crucifix onderdelen.

Afbeelding 14. Overzicht van de aangetroffen crucifix onderdelen.

De crucifixen kunnen afkomstig zijn van crucifixen waarop deze waren bevestigd en mogelijk waren meebegraven. Maar het is ook denkbaar dat ze afkomstig van grafmonumenten of kruizen op aan de kopse einden van grafmonumenten, op grafzerken of op grafstenen (zie afbeelding17). Bij het verwijderen van de grafmonumenten heeft iemand de corpussen blijkbaar bijeen verzameld en vanuit piëteit of respect weer in een kuil bijeen gelegd en afgedekt.

Naast de corpussen de onderdelen van het wijwaterbakje zijn er twee brokjes kalkachtig onbekend materiaal aangetroffen welke zijn voorzien van ingekraste lijntjes, vermoedelijk zijn dit fragmenten van een beeldje. Daarnaast zijn er ook drie kruisjes met een op een schroef aangetroffen die zijn gebruikt om de deksel van de grafkist af te sluiten en te versieren. Vermoedelijk horen deze kruisjes bij het graf (s15) en zijn de overige vondsten bij latere graafwerkzaamheden toevallig bij het voeteneinde van dit graf terecht gekomen.

Afbeelding 17. Rooms-Katholieke begraafplaats in Almelo. Op oudere grafmonumenten zijn crucifixen aangebracht.

6.2.2 Overige vondstcontexten

Het overige vondstmateriaal is aangetroffen bij enkele van de onderzochte graven, dit bestaat uit kistdeksel-kruisjes en kisthengsels. De kisthengsels zijn vrij eenvoudig en sober uitgevoerd. De aangetroffen kruisjes die werden gebruikt om de kistdeksels af te sluiten passen binnen het katholieke begrafenisritueel vanaf de late 18e tot in de huidige tijd. De aangetroffen kisthengsels hadden de vorm van een liggende C, waarbij de uiteinden waren omgebogen en door bevestigingsogen waren gestoken. Dit type kisthengsels zijn in Alkmaar beschreven als type 2.[3] Dit type handgrepen zijn ook tijdens het archeologische onderzoek in Oldenzaal aan het Plechelmusplein en de Katholieke begraafplaats aan de Spoorstraat aangetroffen. Deze handgrepen zijn toen aangetroffen in 18e tot eerste kwart 20e -eeuwse grafcontexten.[4]

6.3 Synthese

Het klooster werd in 1876 gesticht door drie zusters van het klooster 'de Goede Herder' gesticht. De nonnen behoorde tot de oorspronkelijk Franse congregatie van 'Onze Lieve Vrouw van Liefdes des Goeden Herders van Angers'. Deze Rooms-Katholieke orde stelde zich onder meer als doel om jonge vrouwen te behoeden voor prostitutie.[5] Omstreeks 1880 hebben de zuster een verzoek ingediend bij de gemeente Almelo om een begraafplaats te stichten bij het klooster.[6] Over deze begraafplaats is vrij weinig bekend. Op basis van topografische kaarten en luchtfoto's is de begraafplaats in 1996 nog herkenbaar aanwezig is, op luchtfoto's uit 2002 is de begraafplaats niet meer zichtbaar.

Het uitgevoerde onderzoek had als doel om vast te stellen of de begraafplaats, al dan niet gedeeltelijk, is geruimd. Tijdens dit onderzoek zijn er tien graven aangetroffen. De inhoud van zes graven is onderzocht, waaruit bleek dat één grafkist leeg was. Deze kist is vermoedelijk na een ruiming in de bodem achter gebleven.

In de overige graven zijn nog wel stoffelijke resten aanwezig. Van één van de graven is de kistdeksel blootgelegd, aangezien deze nog intact was wordt er vanuit gegaan dat daarin ook stoffelijke resten aanwezig zijn. Dit deksel en het gevonden wandfragment van de kisten geven aan dat er gebruik is gemaakt van planken kisten. Dit type kisten zijn tijdens onderzoek in Oldenzaal aan het Plechelmusplein aangetroffen in 18e en 19e -eeuwse context.[7]

---

[3] Bitter 2002, 132-134.
[4] Williams (red.) 2016, 134.
[5] https://geschiedenisvanzuidholland.nl/verhalen/verhalen/herinneringen-aan-klooster-de-goede-herder-in-zoeterwoude/
[6] Mondelinge mededeling van de gemeente Almelo.
[7] Williams (red.) 2016, 181.

Tijdens het onderzoek zijn bij verschillende graven metalen hengsels en versierde bekroningen in de vorm van kruisjes aangetroffen. Dit type ornamenten zijn ook aan de Spoorstraat in Oldenzaal aangetroffen bij een proefsleuvenonderzoek aan een katholieke begraafplaats uit de 19e tot eerste kwart 20e eeuw.[8] Dergelijke ornamenten waren bij de opgraving aan het Plechelmusplein minder aanwezig. Dit geeft aan dat gedurende de periode eind 18e tot begin 19e eeuw er een verandering plaatsvind in funeraire gebruiken.[9] Hoewel de aangetroffen handgrepen vrij simpel en sober waren en de kist ornamenten enkel bestonden uit kruisjes is deze verandering niet alleen doorgedrongen binnen "normale" katholieke begraafplaatsen maar waarschijnlijk ook binnen kloosterbegraafplaatsen. Aangezien er uit de late 19e tot 20e eeuw geen archeologische onderzoeken naar kloosterbegraafplaatsen bekend zijn is dit moeilijk te verifiëren door het gebrek aan vergelijkbare vindplaatsen.

Bij drie graven waar de schedels en iets van het bovenlichaam zijn blootgelegd, lagen op de borst van deze individuen vrij grote houten kruizen. Vermoedelijk zijn deze kruizen mee gegeven in het graf. Het katholieke grafritueel kenmerkt zich als vrij sober waarbij grafgiften zelden werden meegegeven. Vanaf het einde van de 18e/ begin 19e eeuw werd het gebruikelijk dat overledenen enkele persoonlijke eigendommen zoals rozenkransen of heiligenpenningen mee kregen.[10] Vrij grote kruizen die de hele borst bedekken zijn echter nog vrij onbekend. Twee geraadpleegde specialisten kenden een voorbeeld van dergelijke kruizen uit de 11e eeuw in de context van begravingen van heiligen en geestelijken. Een ander voorbeeld van katholieke graven waarbij mensen werden begraven met kleine kruisjes komt van het Plechelmusplein in Oldenzaal. Tijdens dat onderzoek zijn in twee graven kruisjes aangetroffen.[11] Deze graven komen uit de 18e of vroeg 19e eeuw. Deze kruisjes zijn echter aanzienlijk kleiner dan de aangetroffen houten kruizen bij het onderhavige onderzoek. Een mogelijkheid waar nu rekening mee wordt gehouden is dat deze houten kruizen specifiek onderdeel zijn van het grafritueel dat hoort bij de kloosterorde van de Goede Herder. Aangezien over dit ritueel niets bekent is kan dit niet worden bevestigd.

6.4 Beantwoording van de onderzoeksvraag

Zijn er nog intacte begravingen aanwezig of zijn er aanwijzingen dat deze zijn geruimd?

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in drie proefsleuven negen grafkuilen aangetroffen. Daarnaast zijn er sporen van (sub)recente bodemverstoringen die te maken kunnen hebben met grafruimingen of met later graafwerkzaamheden. Er kan geconcludeerd worden dat een aanzienlijk deel van de graven binnen de begraafplaats niet is geruimd. Het aantal nog aanwezige graven met stoffelijke resten binnen de begraafplaats is echter niet bekend. Het uitgevoerde onderzoek betrof slechts een proefsleuvenonderzoek.

[8] Bot 2013, 5.
[9] Williams (red.) 2016, 183.
[10] Williams (red.) 2016, 183.
[11] Williams (red.) 2016, 135.

Literatuur en bronnen

Bitter, P., 2002. *Graven en begraven archeologie en geschiedenis van de Grote Kerk van Alkmaar*, Amsterdam.

Bitter, P., S. Ostkamp & N.L. Jaspers, 2018. *Classificatiesysteem voor (post-)middeleeuws aardewerk en glas - Het Deventer Systeem (sinds 1989), Deel 1: Keramiek. Digitale opzoekschema's, Versie 2018-03*. ADC ArcheoProjekten.

Bot, M.C.J., 2013. *In Memoriam. De Rooms Katholieke Begraafplaats aan de Spoorstraat te Oldenzaal een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven*, Amersfoort (ADC Rapport 3033).

Holterman, H., 2000. Het klooster 'de Goed Herder'. In: *Stad & Ambt. Achtste jaargang nr. 3. Juli 2000.* Uitgave: Historische Kring Stad en Ambt Almelo.

SIKB, 2018. Inventariserend Veldonderzoek (Landbodems) (Field Survey IVO (soil) Protocol 4003. SIKB 2018. Gouda.

Wiliams, G.L. (red.), 2016. *Memento Mori. Een Archeologische opgraving rondom de St. Plechelmuskerk, Oldenzaal*, Amersfoort (ADC Monografie 21/ ADC rapport 3919).

www.hisgis.nl

https://geschiedenisvanzuidholland.nl

KNA 4.1. Bijlage IV Waarderen van vindplaatsen

https://www.sikb.nl/doc/archeo/KNA40juni2016/KNA%20Lb%20bijlage%20IV%20Waarderen%20van%20vindplaatsen%20versie%204.0.pdf

Gebruikte kaarten

Topografische kaart, schaal 1:10.000. Bron: www.pdok.nl. Geraadpleegd op 25-10-2023.

Lijst van afbeeldingen

Afbeelding 1. Contour van het plangebied (dikke rode lijn). 6
Afbeelding 2. Uitsnede topografische kaart medio jaren vijftig van de twintigste eeuw. 9
Afbeelding 3. Verdere uitsnede van afbeelding 2. In de H van Herder is een kruis zichtbaar dat in een perceel ligt waarin de begraafplaats moet liggen. 10
Afbeelding 4. Luchtfoto uit 1933. Wat er ter plaatse van de begraafplaats te zien is, is nog niet duidelijk. 10
Afbeelding 5. Luchtfoto uit 1950. Hierop is nog geen begraafplaats te herkennen. Wat er ter plaatse is te zien is onduidelijk. Mogelijk gaat het om een paar forse bomen of is er een gebouw aanwezig. Op deze luchtfoto is ook voor het eerst te zien dat er aan de noordzijde van het kloostercomplex in ieder geval al een begraafplaats aanwezig is. 11
Afbeelding 6. Luchtfoto uit 1963. Op deze foto zijn beide begraafplaatsen als zodanig heel goed te herkennen aan de rijen van (vermoedelijk) grafstenen of grafkruizen. 12
Afbeelding 7. Luchtfoto uit 1965 gezien vanuit het noordoosten. Aan de noordzijde van het kloostercomplex is duidelijk nog een begraafplaats met grafstenen of kruizen te zien. 12
Afbeelding 8. Verdere uitsnede van de luchtfoto uit Afbeelding 7. De begraafplaats is nu heel goed zichtbaar. 13
Afbeelding 9. De begraafplaats is blijkens een kadastrale akte uit 1987 als een afzonderlijk kadastraal perceel 2183 bekend. 14
Afbeelding 10. Puttenplan volgens het PvE. 18
Afbeelding 11. Foto van spoor 24. 21
Afbeelding 12. Foto van spoor 6. 21
Afbeelding 15. Reconstructie van het wijwaterbakje. 23
Afbeelding 16. Overzicht van de aangetroffen crucifix onderdelen. 24

BIJLAGE 1 AMZ-CYCLUS

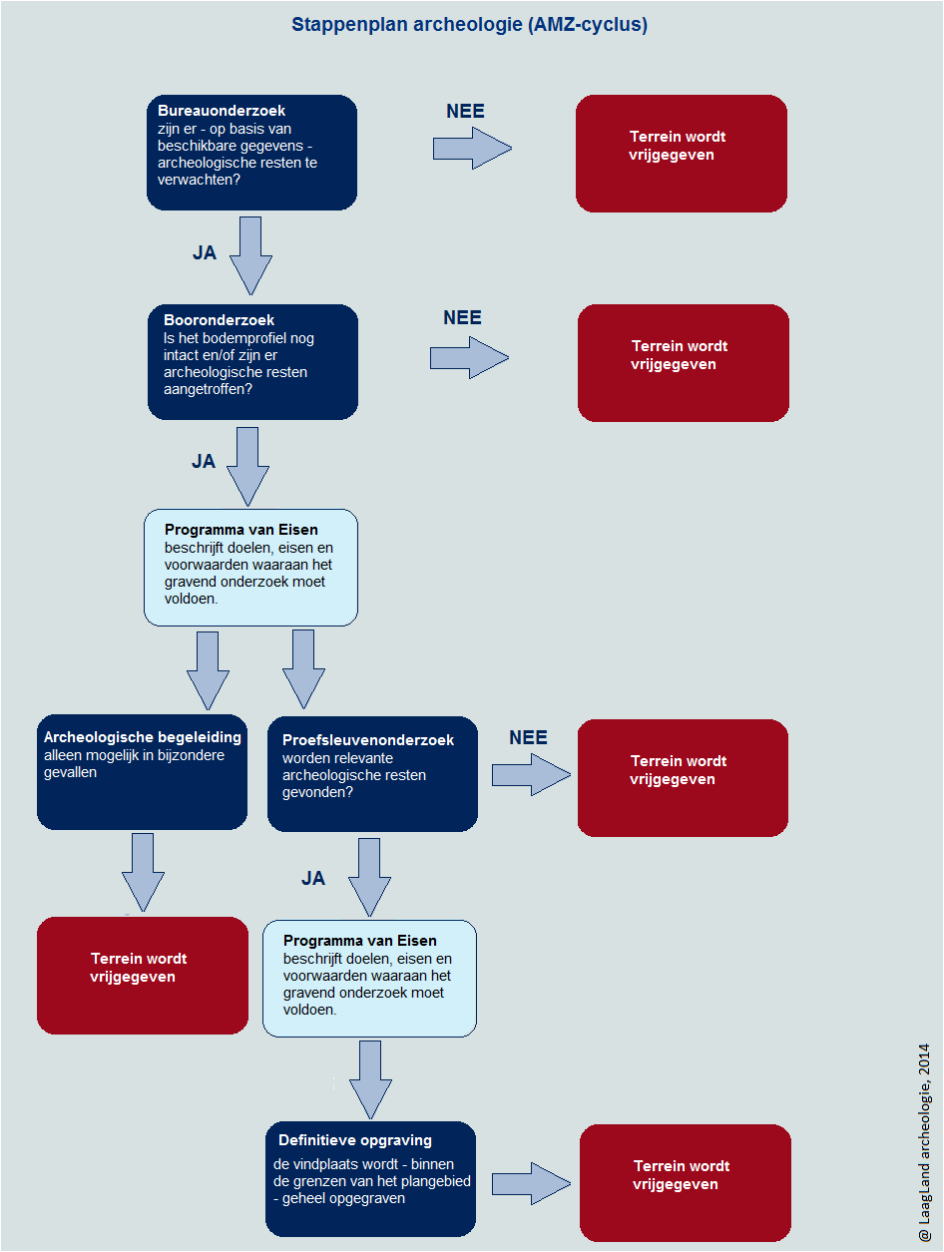

BIJLAGE 2 ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Archeologische perioden				Datering
Nieuwe tijd		C		-1795
		B		-1650
		A		-1500
Middeleeuwen		Laat		-1250
		Vol		-1050
		vroeg	Ottoons	-900
			Karolingisch	-725
			Merovingisch	-450
Romeinse tijd		Laat		-270
		Midden		-70 na Chr.
		Vroeg		-15 voor Chr.
Prehistorie	IJzertijd	Laat		-250
		Midden		-500
		Vroeg		-800
	Bronstijd	Laat		-1100
		Midden		-1800
		Vroeg		-2000
	Neolithicum	Laat		-2850
		Midden		-4200
		Vroeg		-4900/5300
	Mesolithicum	Laat		-6450
		Midden		-8640
		Vroeg		-9700
	Paleolithicum	Jong		-35.000
		Midden		-250.000
		Oud		

@ Laagland Archeologie, 2014

BIJLAGE 3 SPORENLIJST

Put	Vlak	Spoor	Vulling	Textuur	Kleur	Gevelkt	Interpretatie	Specifiek	Begin periode	Eind periode	Humus	Puin	HK	FE/MN	Opmerking
2	1	1	0	Zs1	DGRBR	GEOR	GF	GFI	-	-	h1	0	0	-	kistrand van hout aanwezig
2	1	2	0	Zs1	DGRBR	GRGE	GF	GFI	-	-	h1	0	0	-	Kistrand van hout
2	1	3	0	Zs1	DBRGR	GR	VS	VSN	-	-	h2	0	0	-	-
2	1	4	0	Zs1	DBRGR	GRGE	VS	VSR	-	-	h2	1	0	-	-
2	1	5	0	Zs1	DBRGR	GRGE	VS	VSR	-	-	h2	0	0	-	-
2	1	6	0	Zs1	DBRGR	GRGE	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	-
2	1	7	0	Zs1	DBRGR	GRGE	VS	VSR	-	-	h2	3	0	-	BLOK BESTON
2	1	8	0	Zs1	DBRGR	GRGE	VS	VSR	-	-	h2	2	0	-	-
2	1	11	0	Zs1	DGR	-	VS	VSR	-	-	h3	0	0	-	-
2	1	12	0	Zs1	DGR	-	VS	VSR	-	-	h3	0	0	-	-
2	1	13	0	Zs1	DGR	GEOR	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	-
2	1	14	0	Zs1	DGR	GEOR	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	Uitgegraven grafkuil
2	1	15	0	Zs1	DGR	GEOR	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	Houtenkist sporen
2	1	16	0	Zs1	DGR	GEOR	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	Hout kistsporen
2	1	17	0	Zs1	DGR	GEOR	VS	VSR	-	-	h2	0	0	-	-
2	1	18	0	Zs1	DBRGR	GE	KL	KL	-	-	h1	0	0	-	-
3	1	19	0	Zs1	GEOR	BRGR	VS	VSR	-	-	hb	0	0	-	-
3	1	20	0	Zs1	DBRGR	-	VS	VSR	-	-	h2	0	0	-	-
3	1	21	0	Zs1	LGRGE	DGR	VS	VSR	-	-	hb	0	0	-	-
3	1	22	0	Zs1	DBRGR	GEGR	VS	VSR	-	-	-	0	0	-	Verstoorde menselijkbot resten; verstoring door weg
3	1	23	0	Zs1	DGRBR	GEGR	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	-
3	1	24	0	Zs1	DGRBR	GEGR	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	Ingesorte deksel met kruis op deksel
3	1	25	0	Zs1	DGRBR	GEGR	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	Met resten van houten kist
3	1	26	0	Zs1	DGRBR	GEGR	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	houtresten van kistwand nog zichtbaar
3	1	28	0	Zs1	BRGR	GE	GF	GFI	-	-	h2	0	0	-	houtresten van kistwand
1	1	999	0	X	-	-	VS	VSR	-	-	-	0	0	-	-

BIJLAGE 4 VONDSTENLIJST

Artefact	Vondst	Vondstzak	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Verzamelwijze	Materiaal	Algemeen	Soort	Type	Fragment	Aantal	MAE	Begin periode	Eind periode	Begin datering	Eind datering	Opmerking
1	4	0	1	1	15	0	TROF	KER	PORSELEI	Europees	-	-	2	1	NTL	RECENT	1850	2000	Jezus beeldje onderdeel van Crusifix; nagel n voet en nagelgaatjes in handen; 25 cm hoog
2	4	0	1	1	15	0	TROF	KER	PORSELEI	Europees	-	-	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Jezus beeldje onderdeel van Crusifix; 12 cm hoog; nagel in voet; armen afgebroken
3	4	0	1	1	15	0	TROF	KER	INDUSWIT	-	-	-	1	1	NTM	RECENT	1790	2000	Wandfragment inw+uitw bruin glazuur
4	4	0	1	1	15	0	TROF	KER	PORSELEI	Europees	-	Compleet	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Sokkel onderdeel van een crusifix; hoort mogelijk bij artefact 1; fraai gedecoreerd met in zwart letters IN RI; met spijker
5	4	0	1	1	15	0	TROF	KER	PORSELEI	Europees	-	Compleet	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Sokkel onderdeel van een crusifix; hoort mogelijk bij artefact 2; in reliÃ«f de letters IN RI
6	1	0	2	1	999	0	DETECT	MXX	KIST	Kisthengsel	Type 2	Compleet	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	C-vormig hadvat; Midden van handvat gedecoreerd; 16,5 cm breed; Ulteinden omgeknikt en door bevestegingsogen gestoken
7	1	0	2	1	999	0	DETECT	MXX	KIST	Kisthandgreep	type 2	Compleet	2	1	NTL	RECENT	1850	2000	C-vormig handgreep met omgebogen uiteinden iets hoekig; ongedecoreerd; zeer gecorodeerd; 14 cm breed
8	2	0	2	1	999	0	DETECT	MXX	SPIJKER	-	-	-	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Spijker ronde kop; 6,5 cm lang
9	3	0	2	1	999	0	DETECT	MXX	KIST	Kisthandvat	Type 2	Compleet	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	C-vormig handvat met omgeslagen uiteinden aan bevestegingsogen; ongedecoreerd
10	4	1	1	1	15	0	TROF	MXX	KIST	Kisthandvat	type 2	compleet	2	1	NTL	RECENT	1850	2000	C-vormig kisthandvat met omgeslage uiteinden en bevestegingsogen; aan fragment hout 12 cm breed
11	4	1	1	1	15	0	TROF	MXX	SPIJKER	Draadnagel	-	-	1	1	NTL	NTL	1850	1950	Draadnagel
12	4	1	1	1	15	0	TROF	MXX	SCHROOT	-	-	-	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Draad
13	4	1	1	1	15	0	TROF	MXX	KIST	Kistornament	-	Compleet	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Kistornament; kruis met schroefdraad
14	4	2	1	1	15	0	TROF	MXX	WIJWATER	-	-	onderdeel van	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Aluminium medalon als onderdeel van wijwaterbakje; afbeelding van sint Antonius van Padua; afbeelding monik met baby; 4 cm doorsnee
15	4	2	1	1	15	0	TROF	MXX	SCHROOT	-	-	-	1	1	-	-	0	0	-
16	4	2	1	1	15	0	TROF	MXX	KIST	Kist ornament	-	-	2	2	NTL	RECENT	1850	2000	Ornamentale kruisjes voor het afsluiten van de kistdeksel
17	4	3	1	1	15	0	TROF	MXX	BEELD	Crusifix	-	Onderdeel van	2	2	NTL	RECENT	1850	2000	Twee Jezus beeldjes onderdeel van een crusifix; 7 cm hoog
18	4	4	1	1	15	0	TROF	MXX	WIJWATER	Bakje	-	Onderdeel van	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Hoort bij artefact 14; wijwaterbakje pet PX symbool/ Christusmonogram
19	4	4	1	1	15	0	TROF	MXX	KIST	Kist ornament	-	-	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Kruisornament van deksel sluiting met schroefdraad
20	4	4	1	1	15	0	TROF	MXX	SCHROOT	-	-	-	1	1	-	-	0	0	Onbekend fragment met metalen oogje
21	4	4	1	1	15	0	TROF	MXX	BEELD	Crusifix	-	-	12	1	NTL	RECENT	1850	2000	Jezu beeld onderdeel van Crusifix; 31 cm hoog
22	4	4	1	1	15	0	TROF	MXX	BEELD	Crusifix	-	-	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Jezus beeld onderdeel van Crusifix; 16 cm hoog
23	4	4	1	1	15	0	TROF	MXX	Beeld	Crusifix	-	-	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Jezus beeld onderdeel van Crusifix; 10 cm hoog
24	4	4	1	1	15	0	TROF	MXX	BEELD	Crusifx	-	-	1	1	NTL	RECENT	1850	2000	Jezus beeld onderdeel van crusifix; 8 cm hoog
25	5	0	3	1	24	0	TROF	MXX	KIST	Kist ornament	-	-	2	2	NTL	RECENT	1850	2000	Kruisjes kistornament dekselsluiting
26	6	0	3	1	24	0	TROF	MXX	KIST	Kist ornament	-	-	2	2	NTL	RECENT	1850	2000	Kruisjes kistornament kistsluiting

Artefact	Vondst	Vondstzak	Put	Vlak	Spoor	Vulling	Verzamelwijze	Materiaal	Algemeen	Soort	Type	Fragment	Aantal	MAE	Begin periode	Eind periode	Begin datering	Eind datering	Opmerking
27	1	1	2	1	999	0	DETECT	OPH	KIST	-	-	-	1	1	-	-	0	0	Houtfragmenten van een kist
28	4	5	1	1	15	0	TROF	OPH	PLANK	-	-	Onderdeel van	2	1	NTL	RECENT	1850	2000	Onderdeel van wijwaterbakje; houtenachterplaat
29	4	5	1	1	15	0	TROF	OPH	BEELD	Crusifix	-	Onderdeel van	4	1	NTL	RECENT	1850	2000	Jezus beeld onderdeel van een crusifix; 25 cm hoog
30	4	5	1	1	15	0	TROF	OPH	BEELD	Crusifix	-	Onderdeel van	2	1	NTL	RECENT	1850	2000	Jezus beeld onderdeel van Crusifix; 8 cm hoog
31	1	2	2	1	999	0	DETECT	KUN	KUN	Rubber	-	-	1	1	RECENT	RECENT	1950	2000	Stuk rubber
32	1	2	2	1	999	0	DETECT	KUN	KUN	PvC	-	-	1	1	RECENT	RECENT	1950	2000	PvC
33	4	6	1	1	15	0	TROF	XXX	-	-	-	-	2	1	-	-	0	0	Twee brokken kalk of dierlijk of zeer zacht kalksteen; ingekraste lijntjes onderdeel van beeld?

BIJLAGE 5 OPGRAVINGSVLAKKEN; PUTTENOVERZICHT MET ALLE SPOREN

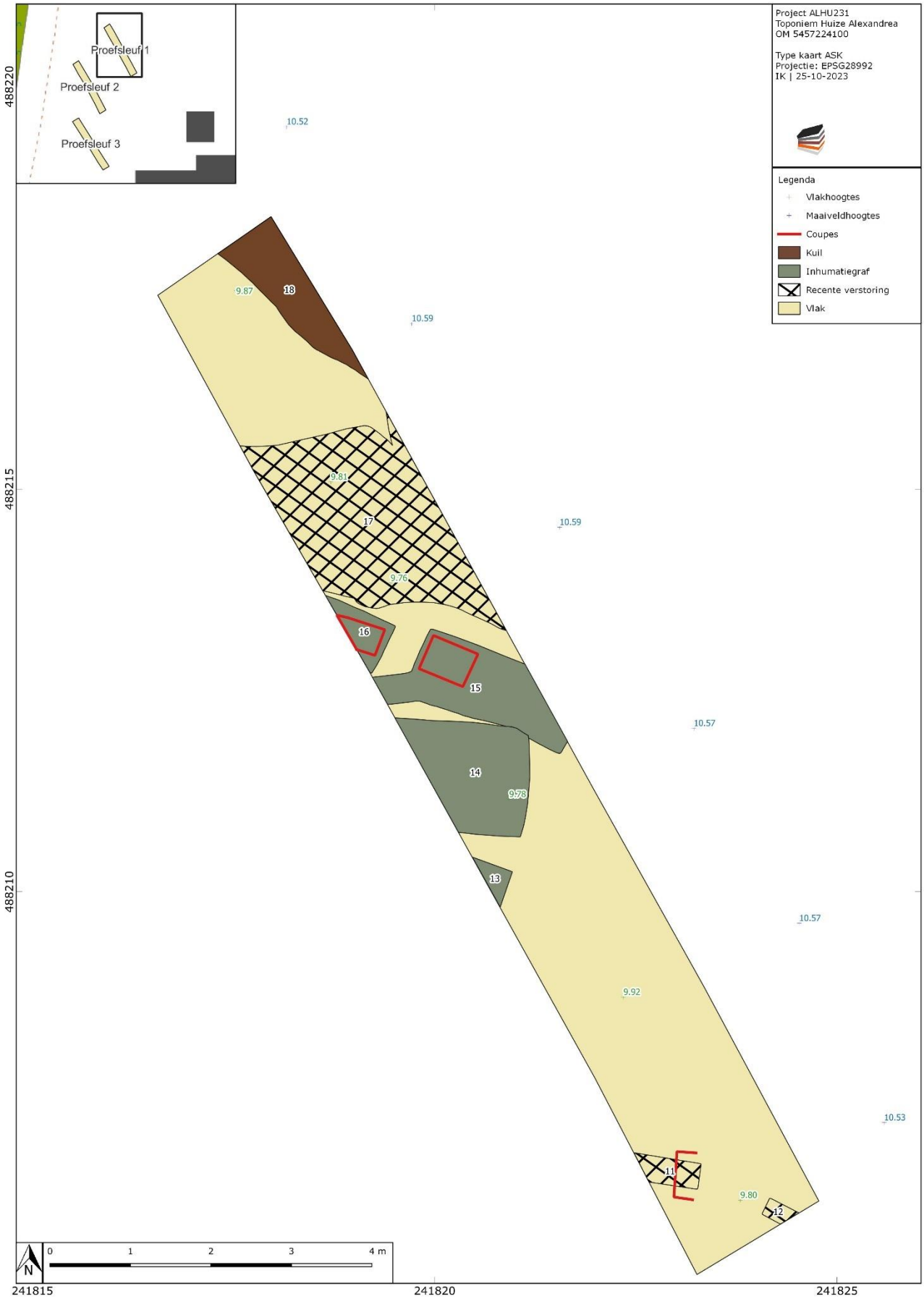
Project ALHU231
Toponiem Huize Alexandrea
OM 5457224100
Type kaart ASK
Projectie: EPSG28992
IK | 25-10-2023
Legenda
Vlakhoogtes
Maaiveldhoogtes
Coupes
Kuil
Inhumatiegraf
Recente verstoring
Vlak
Proefsleuf 1
Proefsleuf 2
Proefsleuf 3
10.52
9.87
18
10.59
9.81
17
10.59
9.76
16
15
10.57
14
9.78
13
10.57
9.92
10.53
11
9.80
12
488220
488215
488210
241815
241820
241825
0
1
2
3
4 m
N

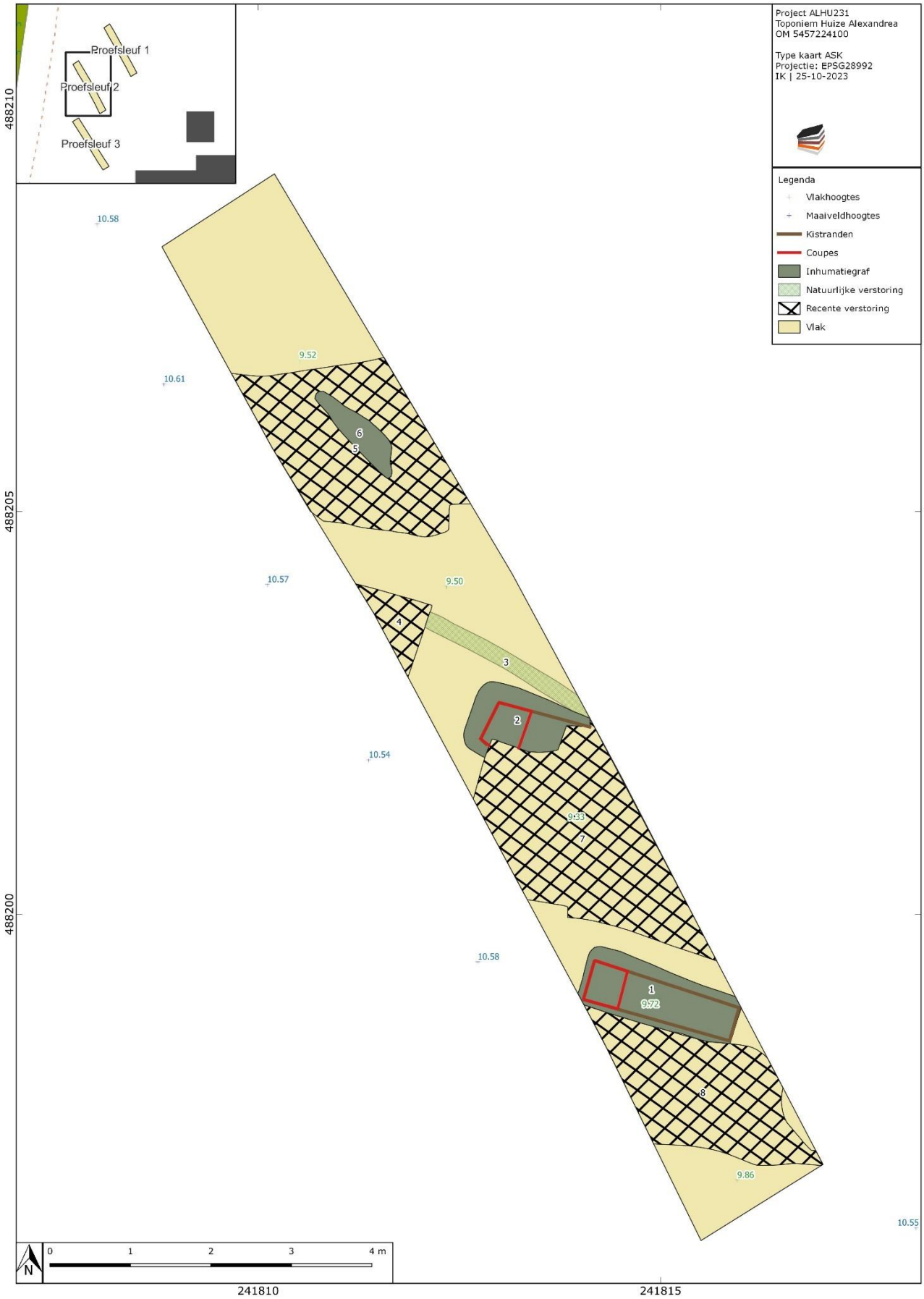
Project ALHU231
Toponiem Huize Alexandrea
OM 5457224100
Type kaart ASK
Projectie: EPSG28992
IK | 25-10-2023
Legenda
Vlakhoogtes
Maaiveldhoogtes
Kistranden
Coupes
Inhumatiegraf
Natuurlijke verstoring
Recente verstoring
Vlak
Proefsleuf 1
Proefsleuf 2
Proefsleuf 3
488210
488205
488200
241810
241815
10.58
10.61
9.52
10.57
9.50
10.54
9.33
10.58
9.72
9.86
10.55
0
1
2
3
4 m
N

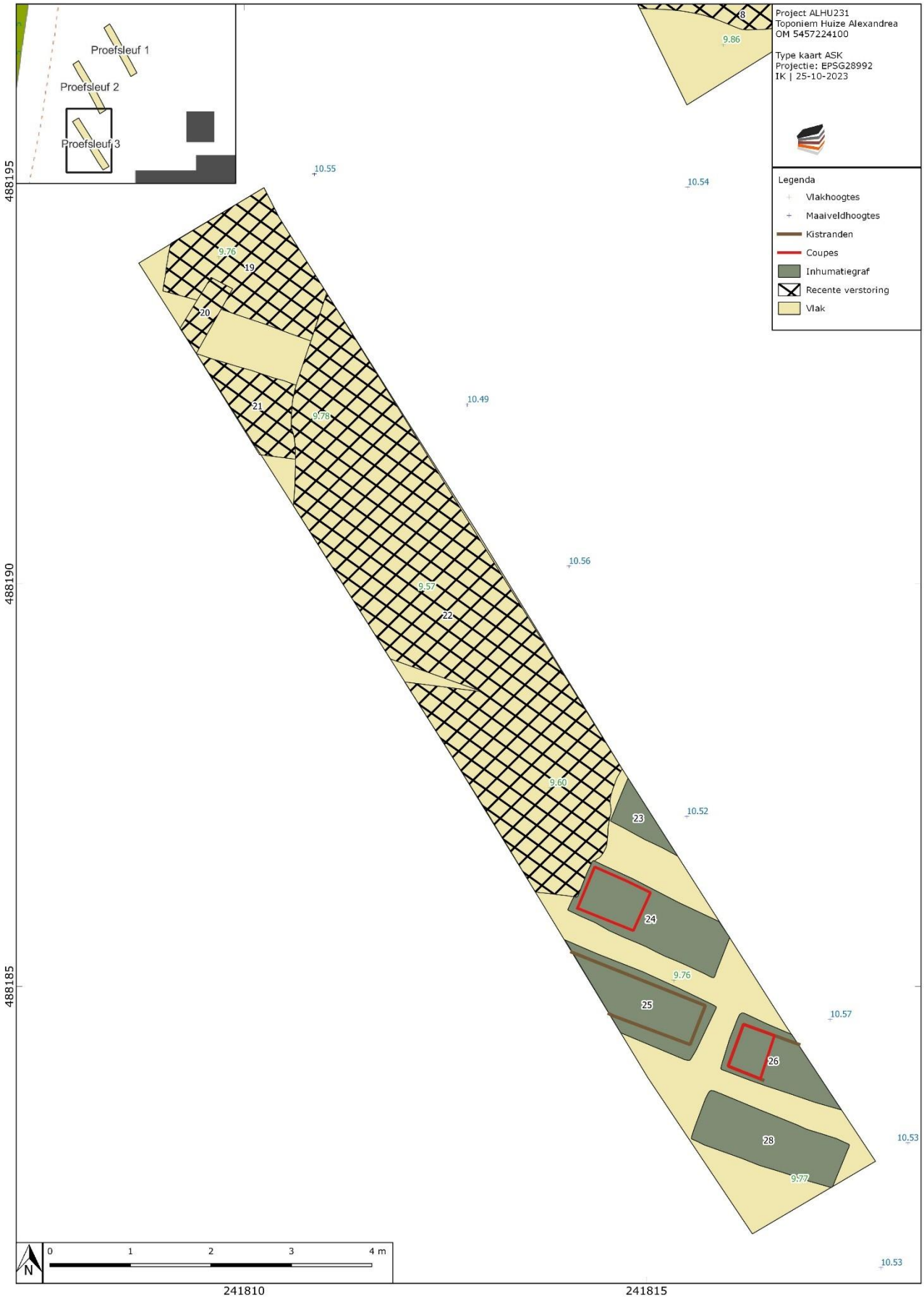
Project ALHU231
Toponiem Huize Alexandrea
OM 5457224100
Type kaart ASK
Projectie: EPSG28992
IK | 25-10-2023
Legenda
Vlakhoogtes
Maaiveldhoogtes
Kistranden
Coupes
Inhumatiegraf
Recente verstoring
Vlak
Proefsleuf 1
Proefsleuf 2
Proefsleuf 3
488195
488190
488185
241810
241815
0
1
2
3
4 m
N
8
9.86
10.55
10.54
9.76
19
20
21
9.78
10.49
10.56
9.57
22
9.60
23
10.52
24
9.76
25
10.57
26
28
10.53
9.77
10.53